

GERİATRİ POLİKLİNİK HASTALARINDA SAPTANAN DERİ BULGULARININ PROSPEKTİF ANALİZİ

Öz

Giriş: Ülkemizde yaşlı popülasyonun giderek artması ile yaşlanmaya bağlı deri değişiklikleri ve hastalıkları artmıştır. Bu çalışmada hastanemiz geriatri polikliniğine başvuran 65 yaş ve üzeri gönüllülerde tam dermatolojik muayene yaparak, yaşlı popülasyonda görülen deri değişiklikleri ve hastalıklarına ait epidemiyolojik verilerin saptanması amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Mart 2009-Mayıs 2009 tarihleri arasında çalışma grubuna dahil edilen hastaların yaşları, cinsiyetleri, eşlik eden hastalıkları, varsa dermatolojik şikayetleri ve dermatolojik muayeneleri ile elde edilen bulgular kaydedildi ve değerlendirildi.

Bulgular: Çalışma grubuna dahil edilen toplam 200 hastanın 98'i erkek (%49), 102'si kadındı (%51). Yaş ortalaması 73.9±6 olarak saptandı. Hastaların tam dermatolojik muayenesi ile tespit edilen hastalıklar 8 ana başlık altında sınıflandırıldı. Hastalıklar sıklık sırasına göre incelendiğinde ilk üç grup sırasıyla; deri tümörleri (%79.5), enfeksiyöz dermatozlar (%72) ve kserozis (%41) olarak tespit edildi. Sadece kserozis ileri yaşlı grup ve kadın cinsiyette anlamlı olarak yüksek bulundu ($p<0.05$).

Sonuç: Elde edilen sonuçlara göre dermatolojik hastalıkların sıklığı, daha önce ülkemizde yapılan çalışmalardan farklı bulundu. Bunun en önemli nedeninin daha önceki çalışmalarda dermatoloji polikliniklerine başvuran hastaların retrospektif olarak değerlendirilmiş olması düşünüldü. Poliklinik şartlarında her zaman tam dermatolojik muayenenin yapılamamış veya kayıt edilmemiş olabileceği de düşünüldüğünde aktinik keratoz gibi asemptomatik olabilecek bazı premalign hastalıkların gözden kaçırılmaması için, 65 yaş üstü hastalarda tam dermatolojik muayene oldukça önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Yaşlılık; Deri hastalıkları/patoloji; Dermatoloji.

PROSPECTIVE ANALYSIS OF SKIN FINDINGS OF PATIENTS ADMITTED TO A GERIATRIC OUTPATIENT CLINIC

ABSTRACT

Introduction: Due to the increase in the elderly population, age-related skin diseases have also increased in our country. The aim of this study was to present the epidemiological data on skin diseases by performing complete dermatological examination on volunteers aged 65 years or over, who admitted to the geriatrics clinic of our hospital.

Materials and Method: After complete dermatological examination, the data of patients presented between March 2009-May 2009 were recorded according to age, gender, and accompanying diseases.

Results: Among a total of 200 patients, 98 were male (49%) and 102 were female (51%). Mean age was 73.9±6 years. The diseases were classified under 8 main groups. When analysed in decreasing order of incidence, the first three groups were, skin tumors (79.5%), infectious dermatoses (72%) and xerosis (41%). Only xerosis was found to be significantly increased in the eldest elderly and women ($p<0.05$).

Conclusion: In this study, the incidence of skin diseases in elderly patients were found different from that found in the previous studies. The main reason for this was anticipated to be the retrospective examination of patients admitted to dermatology outpatient clinics in the previous studies. Moreover, in the setting of a dermatology outpatient clinic, complete dermatological examination of each patient may have not been performed and recorded, which may have resulted in overlooking asymptomatic diseases. In conclusion, complete dermatological examination in patients aged 65 or over is very important for detecting premalign asymptomatic skin diseases such as actinic keratosis.

Key Words: Aging; Skin Diseases/pathology; Dermatology.

İletişim (Correspondance)

Düriye Deniz DEMİR SEREN
Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Dermatoloji Kliniği ANKARA
Tlf: 0312 2912525
e-posta: ddemirseren@yahoo.com

Geliş Tarihi: 27/05/2009
(Received)

Kabul Tarihi: 12/06/2009
(Accepted)

¹ Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Dermatoloji Kliniği ANKARA
² Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Geriatrici Polikliniği ANKARA

GİRİŞ

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşlı nüfus artmaktadır. Bunun sonucu ileri yaşlara bağlı deri değişiklikleri ve hastalıkları artış göstermektedir. Yaşlanma ile beraber derinin epidermis tabakasında hücre sayısı azalır. Dermin yüzeyel yağ tabakasında, hidrasyonunda, elastisitesinde ve kalınlığında azalma olur. Böylece yaşlı hastalarda deri incelemek travmalara daha açık hale gelir, yağ ve ter bezlerinde, dermal kollajen ve elastik liflerde meydana gelen değişikliklerle daha sarkık ve kırışık bir görünüm alır (1,2). Özellikle 70 yaşından sonra hastalarda en az bir dermatolojik hastalık saptanabilir. Bu hastalıklar genellikle hastanın yaşamını tehdit etmemekle birlikte bazıları kalıcı oldukları için yaşam kalitesini düşürürler (3).

Ülkemizde yaşlılarda görülen deri hastalıklarıyla ilgili az sayıda çalışma vardır. Ülkemiz ve yurtdışından yapılan çalışmaların çoğu retrospektif olup, hastalar sadece hastaneye başvurdıkları dermatolojik şikayet ve hastalıklar ile gruplandırılmış ve karşılaştırılmıştır. Bu durumda asemptomatik ve hastayı rahatsız etmeyen hastalıkların poliklinik koşullarında atlanmış veya kayıt edilmemiş olma olasılığı bulunmaktadır. Bu durum göz önüne alınarak dermatolojik şikayeti olsun veya olmasın tüm yaşlı hastalardaki deri bulgularını araştırmak amacıyla bu çalışma planlanmıştır. Bunu yaparken hastanemiz geriatri polikliniğine dermatolojik nedenler dışında belirli bir şikayet veya kontrol amacıyla başvuran hastalarda tam dermatolojik muayene yapılmış ve sadece hastanın rahatsızlık duyup hastaneye başvurduğu şikayet ve hastalıkları değil, asemptomatik olup hastanın fark etmediği ve çoğu kez zararsız ama zaman zaman da aktinik keratozda olduğu gibi premalign potansiyel taşıyan lezyonların sıklığının saptanması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Mart 2009 ile Mayıs 2009 tarihleri arasında geritari polikliniğine başvuran 65 yaş üstü hastalar arasından seçilen gönüllülerde birinci ve ikinci yazar tarafından tam dermatolojik muayene yapıldı. Çalışma için hastanemiz etik kurulundan "etik kurul onayı" ve gönüllülerden "bilgilendirilmiş olur belgesi" alındı. Çalışmaya 200 hasta dahil edildi ve hastalar yaş gruplarına göre iki gruba ayrıldı. İlk grubu 65-75 yaş arası "erken yaşlı grubu", ikinci grubu 75 ve üzeri "ileri yaşlı grubu" oluşturdu. Hastaların yaş, cinsiyet ve sistemik hastalıkları belirlendi. Hastalara tam dermatolojik muayene yapılarak saptanan bulgu ve hastalıklar kaydedildi. Patolojik bir bulgu saptanması durumunda hastanın isteği ve onayı ile hastalıkları tedavi edildi.

Çalışmaya alınan hastalarda saptanan deri hastalıkları öncelikle 8 ana gruba ayrıldı. Daha sonra bu ana gruplar alt gruplara ayrılarak değerlendirilmeleri yapıldı. Saptanan hastalıkların dahil edildiği ana gruplar; enfeksiyöz dermatozlar, inflamatuvar deri hastalıkları, deri tümörleri, kserozis, pruritus, vasküler değişiklikler, epidermal kalınlaşmalar ve diğerleri şeklinde belirlendi. Sonuçlar bilgisayar ortamında SPSS istatistik programı kullanılarak değerlendirildi. Yaş grupları, cinsiyetler ve hastalıklar arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesinde "ki-kare" testi uygulandı ve değerlendirme yapılırken $p < 0.05$ ise anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Yaşları 65 ile 95 arasında değişen toplam 200 hastanın yaş ortalaması 73.9 ± 6 olarak tespit edildi. Erken yaşlı grubunda 131 hasta (%65), ileri yaşlı grubunda ise 69 hasta (%34) saptandı. Hastaların 98'i (%49) erkek, 102'si (%51) kadındı. Her iki yaş grubundaki cinsiyet dağılımları arasında anlamlı bir fark yoktu ($p > 0.05$) (Tablo 1).

Hastalarda tanı koyulmuş sistemik hastalık olarak en sık diabetes mellitus (%22) ve hipertansiyon (%58) olduğu gözlemlendi. Ayrıca %51 oranında en az bir sistemik hastalık ve bu nedenle ilaç kullanımı mevcuttu.

Sekiz ana başlık altında sınıflandırılan dermatolojik hastalıklar sıklık sırasına göre değerlendirildiğinde; 159 hastada deri tümörleri (%79.5), 144 hastada enfeksiyöz dermatozlar (%72), 82 hastada kserozis (%41), 65 hastada inflamatuvar deri hastalıkları (%32.5), 47 hastada pruritus (%23.5), 37 hastada vasküler değişiklikler (%18.5), 15 hastada epidermal kalınlaşmalar (%7.5) ve 13 hastada diğer deri hastalıkları (%6.5) saptandı (Tablo 2).

Çalışmamızda 65 yaş üstü hastalarda en sık görülen hastalık grubu deri tümörleri olarak belirlendi. En sık saptanan hastalık grubu olan deri tümörleri; malign, premalign ve benign deri tümörleri olarak üç gruba ayrıldı. Çalışmamızda biri nüks olmak üzere 2 (%1) hastada bazal hücreli karsinom tespit edildi ve tanıları patolojik olarak doğrulandı. Premalign hastalık alt grubunda 38 hastada aktinik keratoz (%19) tespit edildi. En az bir benign tümöre sahip hasta sayısı 164 (%81.5) olarak bulundu. Benign tümörlerin arasında en sık görülen tümörler 121 hasta (%60.5) ile senil anjiomlardı. İkinci sırada 70 hasta (%35.5) ile seboreik keratoz yer almaktaydı. Diğer saptanan benign tümörler ise fibromlar (%28.5), epidermoid kist (%3.5), venöz göllenme (%3), ksantom (%1.5), lipom (%1.5), piler kist (%1) ve dermatofibromlardı (%0.5) (Tablo 3).

Tablo 1— Yaş Grupları ve Cinsiyetlere Göre Dağılım

Yaş grupları	Cinsiyet				Toplam	
	Kadın	%	Erkek	%	Sayı	%*
65-75	66	50,4	65	49,6	131	64,7
>75	36	52,2	33	47,8	69	35,3
Toplam	102	51.0	98	49.0	200	100.0

*Sütün yüzdesidir, diğerleri satır yüzdesidir.

Tablo 2— Hastalık Grupları

Hastalık Grupları	Sayı	%
1. Deri tümörleri	163	81.5
2. Enfeksiyöz dermatozlar	144	72.0
3. Kseroderma	82	41.0
4. Enflamatuar deri hastalıkları	65	32.5
5. Pruritus	47	23.5
6. Variköz değişiklikler	37	18.5
7. Epidermal kalınlaşmalar	15	7.5
8. Diğer deri hastalıkları	13	6.5

İkinci sık rastlanan grup ise enfeksiyöz dermatozları (%58.5). Bu grup içinde mantar hastalıkları ilk sırada yer alırken, mantar hastalıkları arasında ise hastaların %41.1'inde görülen onikomkozlar ilk sıradaydı (Tablo 4). Onikomkoz sıklığı diabetik hastalar ile diabeti olmayan hastalar arasında karşılaştırıldığında anlamlı bir ilişki bulunmadığı gözlemlendi ($p>0.05$). Cinsiyetlere göre dağılımında da anlamlı fark

Tablo 3— Hastalık Grupları

Deri Tümörleri	Sayı	%
Malign deri tümörleri		
Bazal hücreli karsinoma	2	1.0
Premalign deri tümörleri		
Aktinik keratozlar	38	19
Benign deri tümörleri		
Cherry anjiom	121	60.5
Seboreik keratoz	70	35.5
Fibrom	57	28.5
Venöz göllenme	6	3.0
Ksantom	3	1.5
Lipom	3	1.5
Benign sebace hiperplazi	2	1.0
Pilar kist	2	1.0
Dermatofibrom	1	0.5

Tablo 4— Mantar Hastalıklarının Dağılımı

Mantar Hastalıkları	Sayı	%
Onikomkoz	83	41.5
Tinea pedis	62	31.0
Kandidal intertrigo	14	7.0
Tinea versikolor	2	1.0
Oral kandidiazis	13	6.5
Tinea corporis ve inguinalis	3	1.5

yoktu. Mantar hastalıklarında ikinci sıklıkta tinea pedise (%31) rastlanırken bu gruba dahil edilen diğer hastalıklar kandidal intertrigo (%7), tinea versikolor (%2), oral kandidiazis (%6.5) ve tinea cruris-corporis (%1.5) idi. Enfeksiyöz dermatozlar grubunda yer alan viral hastalıklar 13 hastada (%6.5) görülürken 5 hastada (%2.5) verruka vulgaris, 3 hastada (%1.5) zona zoster, 3 hastada (%1.5) verruka filiformis, 2 hastada (%1) herpes simplex, 1 hastada da (%0.5) anogenital verru saptandı. Enfeksiyöz hastalıklar grubunda bakteriyel olarak kabul edilen follikülit ise hastalarda 14 hastada (%7) oranında bulundu.

Hastalarda en sık rastlanan üçüncü hastalık grubu kserozis idi. Kserozis yaş grupları ve cinsiyete göre anlamlı farklılık gösteriyordu. Yaşlı grubunda ve kadın cinsiyette istatistiksel olarak daha fazla oranda kserozis saptandı ($p<0.05$).

Dördüncü sırayı alan inflammatuar deri hastalıkları iki ana grupta incelendi. Ekzama %31 sıklığında saptanırken, papüloskuamöz hastalıklar grubunda %1 psoriazise ve %0.5'de pitirizis roseaya rastlandı (Tablo 5).

Pruritus 46 hastada (%23), vasküler değişikliklere 36 hastada (%18) ve epidermal kalınlaşmalar 15 hastada (%7.5) saptandı. Epidermal kalınlaşmaların %3'ü kallus iken %9'u ayak tabanı hiperkeratozu idi.

Diğer hastalıklar grubuna alınan hastalıklar ise sıklık sırasına göre 4 hastada (%2) vitiligo, 1 hastada (%0.5) akne rozacea, 3 hastada (%1.5) tırnaklarda onikogrikoz ve birer hastada (%0.5) eritema nodozum ve liken sklerotrofikus saptandı.

Tablo 5— Ekzemaların Dağılımı

Ekzema Tipi	Sayı	%
Alerjik ekzema	31	15.5
Seboreik ekzema	14	7
Asteotik ekzema	8	4
Numular ekzema	4	2
Staz ekzeması	3	1.5
Nörodermatid	4	2

TARTIŞMA

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşam kalitesinin artması ile birlikte yaşlılarda görülen deri hastalıklarının önemi artmaktadır. Daha önce ülkemizden yapılan araştırmaların çoğunda enfeksiyöz dermatozlar ilk sırada yer almıştır (2,4,6). Çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlara benzer bir şekilde Kahramanmaraş'ta 2003 yılında yapılan retr (ospektif bir araştırmada deri tümörleri ilk sırada yer almakla birlikte farklı olarak malign ve premalign tümörler %68.3 sıklığında bulunurken benign deri tümörleri %31.7 sıklığında saptanmıştır (7).

Benign tümörler ve hatta tüm alt başlıklar arasında en sık görülen hastalık olan senil anjiomlar, kiraz anjiomlar olarak da bilinirler. Genellikle 30'lu yaşlarda başlayıp sayıları yaş ile artar. Dilate kapiller endotelinin genişlemesi ile oluşan anjiomlar karakteristik olarak 1-3 mm'lik parlak kırmızı ya da mor renkli papüller şeklinde olup sıklıkla hastaların gövdesinde bulunur ve çoğunlukla tedavimsiz bırakılır (3).

Oldukça yaygın görülen bir diğer benign tümör grubunu ise seboreik keratozlar oluşturmaktadır. Bunlar sıklıkla gövde, yüz ve extremiteler proksimallerinde görülen koyu kahverengi veya siyah papüller şeklindedir. Benign tabiatlı olmalarına rağmen malign melanom ile ayırıcı tanılar yapılmalıdır. Premalign tümörler grubunda yer alan aktinik keratozlar; üzeri keratotik, 1-3 mm lik, kırmızı veya kahverengi papüller şeklindedir (3). Tanısı her zaman inspeksiyonla koyulamayabilir, şüpheli lezyonlarda palpasyonla keratozun aranması, şüpheye düşüldüğünde biyopsilenmesi gereklidir. Skuamöz hücreli karsinomların %60'ı aktinik keratozlar üzerinden başlamaktadır (1). Çok sayıda aktinik keratoza sahip hastalarda % 20 oranında skuamöz hücreli karsinoma gelişebilir. Sıklıkla asemptomatiktir fakat tedavi edilmeyen vakalarda yanma ve kaşıntı olabilir. Hastalarda özellikle güneş gören alanların muayenesinde dikkatli olunmalıdır ve hastalara yeni lezyon gelişimini önlemek için güneş koruyucular ve kıyafetleri ile güneşten korunmaları önerilmelidir (1,3).

Çalışmamızda ikinci sıklıkta görülen enfeksiyöz dermatozlar arasında en yaygın grubu onikomikozlar oluşturmaktadır. Onikomikoz ileri yaşta sık görülür. Hatta 60 yaş üzeri hastalardaki tırnak bozuklarının %50'sinde onikomikoz rastlanır. Bu nedenle anormal tırnak tespit edilen hastalarda potasyum hidroksit ile mantar aranması veya mantar kültürü yapılmalıdır. (1,8). Ülkemizden yaşlı bakımevlerindeki hastaları içeren araştırmada erkek cinsiyet onikomikoz için risk faktörü olarak bulunmuştur (9). Biz çalışmamızda onikomikoz saptanan hastalarda cinsiyet ve yaş grupları arasında anlamlı fark saptanmamıştır.

Enfeksiyon hastalıkları grubunda üç hastada zona hastalığı tespit edildi. Zona hastalığının akut dönemdeki ağrısı çok şiddetli olabilir ve zaman zaman kalp krizi, apandisit veya böbrek taşı ağrısı ile karışabilir. Postherpetik nevraljide ise hastalar enfeksiyondan 2 ay sonra da devam eden ağrı şikayeti tanımlar. Ağrının sıklık ve süresi yaşla artar. Altmış yaş üzerinde %47 iken, 70 yaş üzerinde %73'e çıkar. Yaşlı hastalarda immun sistem baskılanma potansiyeli yüksek olduğundan hastalar ciddiyetle tedavi edilmelidir. Antiviral tedaviyle 50 yaş üstü hastalarda hastalık yayılımının durduğu ve kronik ağrı süresinin kıaldığı gösterilmiştir. Antiviral tedaviye 72 saat içinde başlamak etkilidir (1).

Kserozis çalışmamızda üçüncü sıklıkta rastlanan grup idi. Hastalarımızda %41 sıklığında saptanmış olup ülkemizde yaşlı bakımevlerinde yapılan prospektif araştırma ile uyumlu %45.1 idi (9). Bu grupta kadın hastalarda anlamlı olarak yüksek oranda kserozis saptandı ($p<0.05$). İleri yaşlı grubunda da istatistiksel olarak anlamlı artış vardı ($p<0.05$). Deri kuruluğunun yaş ile artması nedeniyle ileri yaşta artmış kserozis saptanmasının beklenen bir sonuç olduğunu düşünüyoruz.

Ekzemaları ve papüloskuamöz hastalıkları içeren inflamatuvar dermatozlar diğer çalışmalarda genellikle ilk üç hastalık grubu arasında yer almaktadır (2,4,6,7). Bizim çalışmamızda dördüncü sırada yer almaktadır. Ekzemalar şiddetli kaşıntı nedeni ile hastaları dermatoloji polikliniklerine götürürler. Retrospektif çalışmalarda dermatoloji polikliniklerine başvuran hastalar değerlendirildiği için çalışmamızda bu oranın düşük bulunduğunu düşünmekteyiz.

Pruritus sıklığı %23.5 olup ülkemizden yapılan araştırmalardan daha yüksek bulunmuştur. Retrospektif olan araştırmalarda sıklığı %1.6-10.2 arasında değişen bu değerlerin yüksek bulunması ise hastaların dermatoloji polikliniklerine getirecek kadar şiddetli olmayan kaşıntının sorgulamada ortaya çıkabileceği idi(2,4-7). Bir diğer sebep ise pruritusun en sık nedeni olan kserozisin araştırmamızda yüksek oranda olmasıydı.

Sonuç olarak bu çalışmada geriatric polikliniğine başvuran 65 yaş üstü hastalarda görülen deri hastalıkları ve bulgularını gözden geçirdik. Geriatric yaş grubunda görülen deri değişiklikleri ve dermatozların saptanmasında dermatoloji polikliniklerine başvuran hastalar ile yapılacak araştırmaların yanısıra tam dermatolojik muayeneyi içeren prospektif çalışmaların asemptomatik hastalıkların tanısında ve yaygınlığının saptanmasında faydalı olacağı düşünülmüştür.

KAYNAKLAR

1. Tüzün Y, Engin B. Yaşlılarda görülen dermatozlar. *Dermatose* 2004;3(1):44-56.
2. Kökçam İ, Dilek N. Yaşlı hastalarda görülen deri hastalıkları. *Turkish Journal of Geriatrics* 2007;10(3):113-116.
3. Norman RA. Geriatric dermatology. *Dermatol Ther* 2003; 16(3):260-268.
4. Kılınç I, Ünal, Ceylan C, Özdemir F. Geriatric hastalarda deri bulguları. *Turkish Journal of Geriatrics* 2002;5(3):103-106.
5. Yalcin B, Tamer E, Toy GG, Öztas P, Hayran M, Alli N. The prevalence of skin diseases in the elderly: analysis of 4099 geriatric patients. *Int J Dermatol* 2006;45(6):672-676.
6. Baykal Y, Karaduman A, Bükülmez G. Yaşlı hastalarda deri sorunları. *Turkish Journal of Geriatrics* 1999;2(4):156-159.
7. Şaşmaz S, Çelik H, Ekerbiçer Ç, Çetinkaya A. Yaşlılarda deri hastalıkları. *Turkish Journal of Geriatrics* 2003;6(2):51-54.
8. Loo DS. Cutaneous fungal infections in the elderly. *Dermatol Clin* 2004; 22: 33-50.
9. Kılıç A, Gül Ü, Aslan E, Soyulu S. Dermatological findings in the senior population of nursing homes in Turkey. *Archives of Gerontology and Geriatrics* 2008;47:93-98.